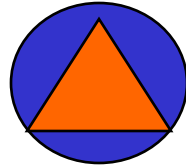

**Šiaulių apskrities viršininko administracijos
CIVILINĖS SAUGOS IR MOBILIZACIJOS
DEPARTAMENTO**

**Civilinės saugos priemonių planavimo skyriaus vedėjas
*ALFONSAS RAČINSKAS***

LABA DIENA

Civilinės saugos kursai

1.TEMA:

„Ekstremalūs įvykiai ir ekstremalios situacijos, jų identifikavimas, analizė ir įvertinimas”

-Pagrindinių sąvokų (terminų) apibrėžimai-

- **Ekstremalus įvykis** - nustatytus kriterijus pasiekęs ar viršijęs **nepageidautinas gamtinio, techninio, ekologinio arba socialinio pobūdžio įvykis**, keliantis pavojų žmonių fiziologinėms - socialinėms gyvenimo sąlygoms, turtui, ūkiui ir aplinkai.

-Pagrindinių sąvokų (terminų) apibrėžimai-

- **Ekstremali situacija** - dėl ekstremalių įvykių, karo veiksmų, kitų priežasčių ar aplinkybių **susidariusi padėtis**, kuri sąlygoja didelio masto ir poveikio pavojų žmonėms, turtui, ūkinei veiklai bei aplinkai.

-Pagrindinių sąvokų (terminų) apibrėžimai-

- **Rizika** - tai nepageidautino (ekstremalaus) įvykio ar situacijos atsitikimo tikimybė ir su tuo susijusios galimos **žalingos pasekmės** žmogui, materialinėms vertybėms, ūkinei veiklai ir gamtai.

-EKSTREMALŪS ĮVYKIAI-

Ekstremalių įvykių klasifikavimas
ir jų kriterijai nustatyti LR
Vyriausybės 2006 m. kovo 9 d.
nutarimu Nr. 241. (Žin., 2006,
Nr.29-1004)

-Ekstremalių įvykių klasifikavimas-

1. Gamtinio pobūdžio:

1.1. Pavojingi geologiniai reiškiniai: žemės drebėjimas, karstinės įgriuvos, grunto nuošliaužos ar išnašos;

1.2. Pavojingi hidrometeorologiniai reiškiniai: viesulas, liūtis, kruša, speigas, pūga, apledėjimas, tirštas rūkas, šalna, sausra, užtvindymas;

-Ekstremalių įvykių klasifikavimas-

1.3. Ligos, sveikatos sutrikimai ir mirties

atvejai: žmonių pavojingos ir ypač pavojingos užkrečiamosios ligos, epidemijos, pandemijos, masiniai apsinuodijimai ar mirties atvejai; gyvūnų užkrečiamųjų ligų epizootijos ir panzootijos bei masiniai kritimai, žvėrių ir paukščių badas, žuvų dusimas; augmenijos užkrečiamos, labai pavojingos ir išplitusios ligos;

-Ekstremalių įvykių klasifikavimas-

2. Techninio pobūdžio:

- 2.1. Kelių, geležinkelio ir aviacijos eismo avarijos arba ilgalaikiai eismo sutrikimai, įvykiai transportuojant pavojingus krovinius;**
- 2.2. Avarijos magistraliniame dujotiekyje ir naftotiekyje;**
- 2.3. Avarijos pavojinguose, branduoliniuose elektrą, šilumą, vandenį tiekiančiuose objektuose ir sistemose; avarijos kituose komunaliniuose objektuose ar sistemose ir ryšių paslaugas teikiančiuose objektuose;**

-Ekstremalių įvykių klasifikavimas-

- 2.4. Sutrikimai perspėjimo ir informacijos sistemose, transliuojant radijo ir televizijos programas;
- 2.5. Vandens, elektros ir dujų tiekimo vartotojams sutrikimai;
- 2.6. Avarijos hidrostatiškuose;
- 2.7. Pastatų ar statinių griūtys.

-Ekstremalių įvykių klasifikavimas-

3. Ekologinio pobūdžio:

- 3.1. Aplinkos oro, vandens, dirvožemio ar grunto užteršimas kenksmingomis arba pavojingomis medžiagomis;**
- 3.2. Radiacinės ir branduolinės avarijos susijusios su tarša radionuklidais arba jonizuojančios spinduliuotės kenksmingu poveikiu.**

-Ekstremalių įvykių klasifikavimas-

4. Socialinio pobūdžio:

4.1. Nesankcionuoti ir pavojingi žmonių veiksmai

- streikai, pogromai, sporto aistrualių arba agresyvių žmonių grupės eisenos, turto žalojimas bei naikinimas;

4.2. Incidentai pasienio ruože - automobilių eilės ir neramumai, neteisėto krovinių, kontrabandos ar ginklų užpuolimai bei provokacijos; užsieniečių antplūdis;

4.3. Teroristinio pobūdžio įvykiai - įtartini radiniai, diversijos, įkaitų paėmimas, MNG panaudojimas, elektroninių duomenų vagystė ar sunaikinimas.

-Ekstremalių įvykių klasifikavimas-

5. Kitokio pobūdžio:

- 5.1. Didelis miškų gaisringumas;**
- 5.2. Gaisro užsitęsęs lokalizavimas arba jo keliamas pavojus žmonių sveikatai ar gyvybei bei turtui ir magistraliniam dujotiekiui (naftotiekiui);**
- 5.3. Gaisras masinio žmonių susibūrimo vietose, valstybinės reikšmės ar pavojingame objekte, traukinyje, orlaivyje, durpynuose;**
- 5.4. Pavojingi radiniai;**
- 5.5. Pavojus kultūros paveldo objektams arba jų (jo) sunaikinimas.**

-Ekstremalių įvykių pavyzdžiai -

- ĮVYKIAI LAIKOMI EKSTREMALIAIS ŽMONIŲ ATŽVILGIU, JEIGU:
  1. Nukentėjo, susirgo 5 ir > arba 3 ir > žuvo;
  2. Gyventojams *netiekama*;
    - *elektra* ilgiau kaip 6 val.;
    - *šiluma* 36 val. ir ilgiau;
    - *dujos ir vanduo* 1 val. ir ilgiau.
  3. Vykdoma žmonių *evakuacija* arba *paieška*.

-Ekstremalių įvykių pavyzdžiai -

- **ĮVYKIAI LAIKOMI EKSTREMALIAIS ŪKINĖS AR KITOS VEIKLOS ATŽVILGIU, JEIGU:**

1. Kai valstybinės reikšmės, gyvybiškai svarbiems ar kitiems visuotinos svarbos objektams *netiekama:*

- *elektra ir dujos 1 val. ir ilgiau;*

- *šiluma 16 ir > val.;*

- *vanduo ilgiau nei 24 val.;*

2. *Sutrinka nuotekų šalinimas.*

3. Kai *darbas arba veikla nutrūksta 8 val. ir ilgiau.*

-Aktualiausios Ekstremalios situacijos-

APSKRITIES MASTU:

- kelių ir geležinkelio eismo avarijos;
  - gamtiniai gaisrai;
- pavojingi meteorologiniai reiškiniai;
  - užkrečiamųjų ligų protrūkiai;
- apsinuodijimai narkotikais ir alkoholiu;
  - pavojingi radiniai - sprogmenys.

-Aktualiausios Ekstremalios situacijos-

SAVIVALDYBĖS MASTU:

- visos būdingos apskritys;
- elektros, vandens, šilumos, dujų tiekimo ir kitų komunalinių paslaugų teikimo sutrikimai;
- gaisrai gyvenamame sektoriuje;
- avarijos hidrotechniniuose statiniuose;
- kitos, kurios nurodytos savivaldybės civilinės saugos parengties planuose situacijos.

**-Galimų *ekstremalių įvykių ir situacijų* identifikavimas,
analizė ir įvertinimas-**

Tai analitinis, tam tikrais modeliais ir metodais
pagrįstas procesas, kurio metu nustatomas
kiekvienos ekstremalios situacijos **RIZIKOS**
LAIPSNIS.

vertinama:

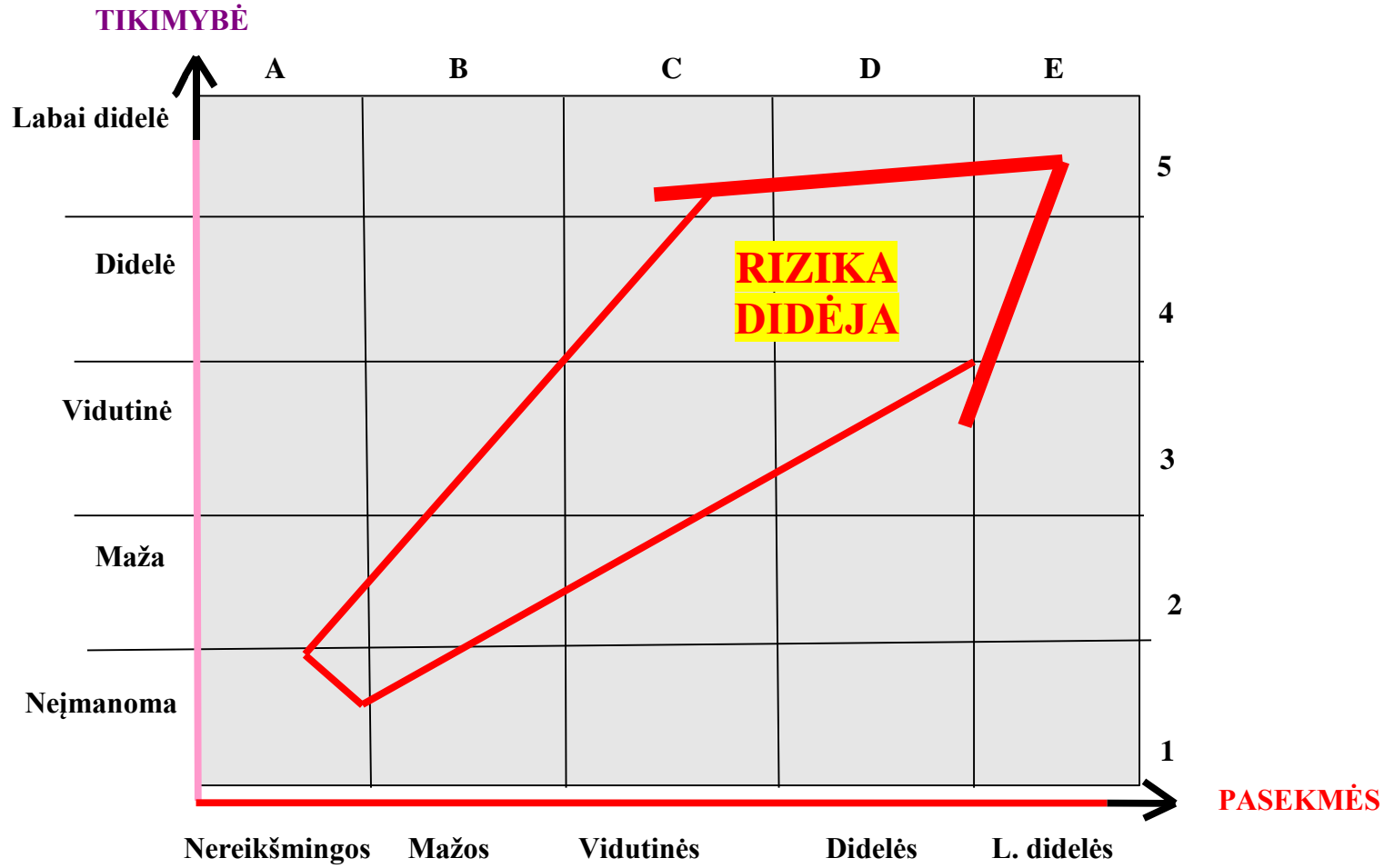
- *tikimybė;*

- *pasekmės.*

-Galimų *ekstremalių įvykių ir situacijų* identifikavimas,
analizė ir įvertinimas-

- Galimos (tikėtinos) ekstremalios situacijos **rizikos laipsnio** nustatymas negali būti visiškai tikslus, nes situacijos analizė orientuota į perspektyvą - **TAIP GALĖTŲ BŪTI.**
- Šis procesas tiesiog leidžia metodologiškai, sumažinant subjektyvumą, numatyti tendencijas.

Rizikos matrica

-Galimų *ekstremalių įvykių ir situacijų* identifikavimas, analizė ir įvertinimas-

1. TIKIMYBĖ apsprendžia duomenys apie jau kažkada įvykusius ekstremalius įvykius ar situacijas - *statistika*.

Vertinimo rodikliai:

- *Labai didelė (5 balai)* - dažniau nei 1 kartą per metus;
  - *Didelė (4 balai)* - 1 kartą per 1-10 metų;
  - *Vidutinė (3 balai)* - 1 kartą per 10-100 metų;
  - *Maža (2 balai)* - 1 kartą per kelis šimtus metų;
- *Neįmanoma (1 balas)* - nėra duomenų, kad tai yra buvę.

-Galimų *ekstremalių įvykių ir situacijų* identifikavimas,
analizė ir įvertinimas-

2. Galimos (tikėtinos) **PASEKMĖS** - tai svarbiausias ekstremalių įvykių ar situacijų sukeltamos rizikos vertinimo elementas.

- Būtent **pasekmių pobūdis** ir jų dydis nusako tikrąją ekstremalios situacijos ar įvykio žalingo poveikio vertę arba esmę.

-Galimų *ekstremalių įvykių ir situacijų* identifikavimas, analizė ir įvertinimas-

Pasekmės reikėtų vertinti šiais aspektais:

1. Poveikio objekto ar srities prasme:

- žmogaus gyvybei, sveikatai, jo fiziologinėms ir socialinėms gyvenimo sąlygoms;
- pastatams, statiniams, kitam vertingam turtui, infrastruktūros, kultūros ir gamtos paveldo objektams;
- veiklai arba priskirtų funkcijų vykdymui;
- aplinkai (gamtai).

-Galimų *ekstremalių įvykių ir situacijų* identifikavimas,
analizė ir įvertinimas-

2. Poveikio išplitimo mastu;

*3. Reagavimo resursų ir organizacinių priemonių
panaudojimo apimtimi;*

4. Galimais nuostoliais ir žala.

- **BŪTINA SĄLYGA - Visiems išvardintiems
pasekmes apibudinantiems kriterijams
numatomi rodikliai.**

-Galimų *ekstremalių įvykių ir situacijų* identifikavimas, analizė ir įvertinimas-

- Sekančiame etape **pasekmių** vertinimas vykdomas penkiabalės sistemos principu.
- **Rizikos laipsniui nustatyti imami abu vertinimo elementai - **pasekmės** ir **tikimybė**.**
- *Kuo gautas rezultatas yra artimesnis skaičiui 5, tuo pasirinktos vertinimui ekstremalios situacijos **rizikos laipsnis** yra didesnis - tuo ši situacija yra aktualesnė.*

Rizikos laipsnio nustatymo pavyzdys

- „*Gamtinio pobūdžio gaisrai*“:

1. Tikimybė - labai didelė (5 balai);

2. Pasekmės (poveikis):

2.1. Žmonėms (sveikatai, gyvybei ir gyvenimo sąlygoms) - vidutinis (3 balai);

2.2. Turtui - vidutinis (3 balai);

2.3. Ūkinei veiklai - vidutinis (3 balai);

2.4. Gamtai - didelis (4 balai).

Rezultatas - $5+3+3+3+4 : 5 =$ *rizikos laipsnis 3,6 balai*
(*didelio laipsnio*)

Išvada !

Objektyvus galimų ekstremalių įvykių ar situacijų keliamos rizikos įvertinimas - tai pagrindas optimaliai iš anksto pasirengti reagavimui ir organizuoti prevencines priemones.

Klausimai ? ? ? ?

DĚKOJU UŽ DĚMESI